

UZASADNIENIE

Decyzją z 13.01.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że Nika T. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu w okresie od 28.01.2020 r. do 26.04.2020 r. oraz określił wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, (...) i FGŚP z tego tytułu za okres od stycznia do maja 2020 r. w kwotach wskazanych w decyzji.

Podstawę prawną decyzji stanowi art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i ust. 3 oraz art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniu wskazano, że w ww. okresie ubezpieczony nie posiadał innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, który zwalniałby go z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz płatnika składek. Brak także podstaw do uznania, że pobyt ubezpieczonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego oraz że ubezpieczony nie ma zamiaru stałego pobytu, co mogłoby uzasadniać zgłoszenie cudzoziemca jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego.

(decyzja k. 17-20 akt ZUS)

Decyzją z 2.02.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że A. K. (1) jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu w okresie od 28.10.2019 r. do 14.11.2019 r. oraz określił wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne z tego tytułu za okres od października do listopada 2019 r. w kwotach wskazanych w decyzji.

Podstawę prawną decyzji stanowi art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i ust. 3 oraz art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniu wskazano, że w ww. okresie ubezpieczony nie posiadał innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, który zwalniałby go z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz płatnika składek. Brak także podstaw do uznania, że pobyt ubezpieczonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego oraz że ubezpieczony nie ma zamiaru stałego pobytu, co mogłoby uzasadniać zgłoszenie cudzoziemca jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego.

(decyzja k. 17-20 akt ZUS)

Odwołania od powyższych decyzji wniósł płatnik składek (...) sp. z o.o., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wnosząc o zmianę decyzji poprzez uznanie, iż Nika T. oraz A. K. (1) jako wykonujący pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego i kosztów postępowania według norm przepisanych.

Zaskarżonej decyzji zarzucono naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez błędną wykładnię polegającą na wadliwym stanowisku, że przepis ten wyłącza z obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu jedynie obywateli państw obcych, których pobyt nie ma charakteru stałego i którzy są jednocześnie zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i misjach międzynarodowych.

W uzasadnieniu wskazano, że płatnik składek wystąpił do ZUS z wnioskiem o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów prawa, tj. cytowanego art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Stanowisko płatnika jest zbieżne z ugruntowaną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego. Płatnik składek nie ma obowiązku odprowadzania składek z ubezpieczenia społecznego, o których mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych w przypadku

obecnie oraz w przyszłości zatrudnianych cudzoziemców, ponieważ zatrudnienie cudzoziemców następuje na pobyt czasowy, nie mający charakteru stałego, a zatrudnieni cudzoziemcy nie posiadają kart stałego pobytu. Płatnik składek po uzyskaniu od ubezpieczonego oświadczenia, że jego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego oraz że nie ma zamiaru stałego pobytu, zgłosił cudzoziemca tylko do ubezpieczenia zdrowotnego.

(odwołania k. 3-5v i k. 3-5v akt VIII U 558/22)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o ich oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w kwocie 180 zł.

W uzasadnieniu wskazano, że bezspornym jest, że gdyby do ubezpieczonych nie miał zastosowania art. 5 ust. 2 ustawy systemowej to decyzja organu rentowego byłaby prawidłowa.

W ocenie ZUS dla zastosowania w/w przepisu niezbędne jest wystąpienie wymienionych w przepisie obydwu przesłanek. Niezależnie od powyższego ZUS nie zgodził się z zawartym w odwołaniu twierdzeniem, że stanowisko płatnika jest zbieżne z ugruntowaną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego. W istocie jest wręcz przeciwnie, wskazane orzecznictwo świadczy o niezasadności odwołania. W szczególności wykładnia spornego zagadnienia dokonana przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w powołanym w odwołaniu wyroku z 15.02.2021 roku, sygn. akt. III AUa 774/20 (od którego zresztą organ rentowy wniósł skargę kasacyjną) jest odmienna od dokonanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z 1.10.2018 r. w sprawie o sygn. akt I UK 194/18. Nadto przyjęcie stanowiska zawartego w wyroku z 15.02.2021 r., sygn. akt III AUa 774/20, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia wobec odmiennego stanu faktycznego (wykonywanie umowy w okresie zamieszkiwania w Polsce). Dodatkowo w wyroku Sądu Apelacyjnego z 2.07.2021 r., sygn. akt III AUa 2155/20 zaprezentowano tożsame względem prezentowanego przez organ rentowy w niniejszej sprawie stanowisko.

Organ rentowy przytoczył także poglądy Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 17.09.2009 r., II UK 11/09, oraz z 12.07.2017 r., sygn. akt III UK 295/16, z których wynika, że o tym, czy dany pobyt ma charakter stały, nie decyduje więc stały pobyt w sensie „długotrwałości i stałości pobytu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”, albowiem w takim wypadku wyłączeniu z ubezpieczeń społecznych podlegaliby ci cudzoziemcy, których pobyt nie ma „takich cech”, choć spełnialiby warunki podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako wspólnicy jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Nadto, że termin „nie podlegają ubezpieczeniom społecznym obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego”, należy dekodować w powiązaniu z systemem ubezpieczenia społecznego, a nie przez odwoływanie się do przepisów o charakterze meldunkowym, ilościowym (ile razy dana osoba wjeżdża do kraju i jak długo tu pozostaje). Stały pobyt w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podlega zatem ocenie w zależności od realizacji działalności, z której wynika ustawowy obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. Płatnik składek jest agencją pracy tymczasowej, a praca wykonywana przez ubezpieczonych, którzy są obywatelami Gruzji i Ukrainy, może być wykonywana tylko w czasie, gdy ubezpieczony przebywa w Polsce.

Organ rentowy podkreślił, że przyjęcie interpretacji spornego zagadnienia proponowanej przez płatnika składek prowadziłoby do faworyzowania cudzoziemców na rynku pracy, którzy dla płatnika składek byłiby znacznie atrakcyjniejszymi pracownikami/ zleceniobiorcami - niż obywatele RP, a jednocześnie byłoby to bardzo niekorzystne dla osób zatrudnionych, które zostałyby pozbawione ochrony ubezpieczeniowej, nie tylko emerytalnej, rentowej, ale także wypadkowej.

Wobec powyższego względem ubezpieczonych nie ma zastosowania art. 5 ust. 2 ustawy systemowej i z tytułu umowy zlecenia ubezpieczeni podlegają ubezpieczeniom na zasadach ogólnych przewidzianych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

(odpowiedź na odwołanie k 27-29 i k. 30-32 akt VIII U 558/22)

W piśmie procesowym z 12.08.2022 r. pełnomocnik ZUS dodatkowo podniósł, że w sprawie istnieje wątpliwość co do umocowania pełnomocnika skarżącego, wnosząc o zobowiązanie pełnomocnika strony odwołującej do złożenia

oryginału pełnomocnictwa pod rygorem zwrotu odwołania ewentualnie odrzucenia odwołania. Dodatkowo podniósł, że ubezpieczona do 31.01.2022 r. była zatrudniona u innego płatnika w Polsce, wywodząc, że tym samym co najmniej do 31.01.2022 r. przebywała w Polsce. Podniósł, że zaskarżona decyzja została doręczona w trybie art. 44 k.p.a., tj. w trybie awizacji.

(pismo procesowe z 12.08.2022 r. pełnomocnika ZUS k. 79)

W toku postępowania pełnomocnik spółki (...) wykazał udzielone mu pełnomocnictwo, a Prezes Zarządu w/ w spółki w pisemnych oświadczeniach potwierdził wszystkie czynności procesowe i oświadczenia woli dokonane przez ustanowionego w sprawie adwokata zarówno przed organem rentowym, jak i w sądowym postępowaniu odwoławczym.

(k. 84-85, 92-93, 95-100, 106-110)

Obie sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

(postanowienie z 22.11.2022 r. – e-prot. rozprawy z 22.11.2022 r.: 00:01:40)

Na rozprawie z 22.11.2022 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołania i wniósł o zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych, a pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, dodatkowo podnosząc, że przy przyjęciu argumentacji strony odwołującej brak jest podstaw do objęcia zainteresowanych ubezpieczeniem zdrowotnym i podstawą prawną nie może być w tym przypadku art. 5 ust. 2 ustawy systemowej. Ponadto pełnomocnik wnioskodawcy przyłączył się do wniosku pełnomocnika ZUS o ustanowienie kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu zainteresowanego.

(stanowiska stron na rozprawie z 22.11.2022 r. – e-prot. rozprawy z 22.11.2022 r.: 00:02:01, 00:02:13, 00:07:16, 00:08:06, 00:09:39, 00:10:32)

W piśmie procesowym z 20.12.2022 r. (data nadania k. 148) pełnomocnik płatnika składek wyjaśnił, że Nika T. zakończył pracę dla płatnika w dniu 27 kwietnia 2022 r., a A. K. (1) w dniu 15 listopada 2019 r., i spółka nie posiada informacji o ich aktualnych adresach zamieszkania.

(pismo procesowe z 20.12.2022 r. pełnomocnika płatnika składek k. 147)

Postanowieniem z 4.01.2023 r. ustanowiono dla nieznanego z miejsca pobytu zainteresowanych N. T. i A. K. (2) kuratora w osobie radcy prawnego.

(postanowienie z 4.01.2023 r. k.153)

W piśmie procesowym z 9.02.2023 r. kurator ustanowiony dla nieznanego z miejsca pobytu zainteresowanego N. T. i dla nieznanego z miejsca pobytu zainteresowanej A. K. (2) r.pr. J. P. oświadczył, że nie jest w stanie jednoznacznie wypowiedzieć co do stanowiska w n/n sprawie uwzględniając interes prawny reprezentowanych przez niego zainteresowanych. Konkludując wniósł o rozstrzygnięcie sporu zgodnie z przepisami prawa i przyjętą linią orzecniczą uwzględniając fakt, że zainteresowani przyjęli warunki pracy zaproponowane przez stronę skarżącą, jak i fakt, że zakres ich ubezpieczenia społecznego jest w takiej sytuacji ograniczony do ubezpieczenia o charakterze chorobowo – wypadkowym. Ponadto kurator ustanowiony dla nieznanego z miejsca pobytu zainteresowanych wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów obsługi kuratorskiej, oświadczając, że nie zostały uiszczone w żadnej części.

(pismo procesowe z 9.02.2023 r. kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu zainteresowanych r.pr. J. P. k. 178)

W kolejnym piśmie procesowym z 20.02.2023 r. kurator kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu zainteresowanych r.pr. J. P. oświadczył, że nie zna obecnego miejsca pobytu zainteresowanych, jak również, że zainteresowani nie kontaktowali się z nim jako kuratorem, a nadto przytoczył stanowisko jak we wcześniejszym piśmie procesowym.

(pismo procesowe z 20.02.2023 r. kuratora dla nieznanych z miejsca pobytu zainteresowanych r.pr. J. P. k. 137)

Na terminie rozprawy z 18 kwietnia 2023 r. pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołań, podtrzymując w całości dotychczasowe stanowisko w sprawie, oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w łącznej kwocie 380 zł, tj. po 180 zł w każdej z połączonych spraw, natomiast kurator zainteresowanych oświadczył, że w tej sprawie zdaje się na decyzję, wniósł o zasądzenie kosztów kuratorskich oświadczając, że nie zostały uiszczone w żadnej części.

(stanowisko pozwanego i kuratora e-prot. rozprawy z 18.04.2023 r.: 00:01:20, 00:01:39, 00:02:57)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. prowadzi działalność gospodarczą związaną z wyszukiwaniem pracy i pozyskiwaniem pracowników.

(bezsporne; KRS k 16-18)

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, jako zleceniodawca, zawarła z A. K. (1) (cudzoziemiec - Ukraina), jako zleceniobiorcą, umowę zlecenia, na mocy której zleceniobiorca zobowiązał się do wykonania pracy w okresie od 28.10.2019 r. do 14.11.2019 r.

(bezsporne)

Płatnik składek zgłosił ubezpieczoną z tytułu wykonywania umowy zlecenia do ubezpieczenia zdrowotnego oraz złożył za nią dokumenty rozliczeniowe za sporny okres.

(bezsporne)

W badanym okresie ubezpieczona nie posiadała innego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

(bezsporne)

Pismem z 22.12.2021 r. płatnik składek oraz ubezpieczona zostali powiadomieni o wszczęciu i zakończeniu postępowania administracyjnego przez ZUS w sprawie obowiązku zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia na rzecz płatnika składek w okresie od 28.10.2019 r. do 14.11.2019 r. oraz podstaw wymiaru składek.

(pismo i potwierdzenia odbioru k.6-12 akt ZUS)

W okresie objętym skarżoną decyzją A. K. (1) przebywała na terytorium RP.

/ bezsporne/

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, jako zleceniodawca, zawarła z N. T. (cudzoziemiec - Gruzja), jako zleceniobiorcą, umowę zlecenia, na mocy której zleceniobiorca zobowiązał się do wykonania pracy w okresie od 28.01.2020 r. do 26.04.2020 r.

(bezsporne)

Płatnik składek zgłosił ubezpieczonego z tytułu wykonywania umowy zlecenia do ubezpieczenia zdrowotnego oraz złożył za niego dokumenty rozliczeniowe za sporny okres.

(bezsporne)

Wezwany do złożenia korekty dokumentów zgłoszeniowych oraz rozliczeniowych, dotyczących ubezpieczonego, płatnik składek w piśmie z 25.10.2021 r. nie zgadzając się ze stanowiskiem ZUS, wskazał, że uzyskał od ubezpieczonego

oświadczenie, że jego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego oraz że nie ma zamiaru stałego pobytu, co spowodowało zgłoszenie cudzoziemca jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego.

(bezsporne, pismo k. 7-8 akt ZUS)

W badanym okresie ubezpieczony nie posiadał innego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

(bezsporne)

Pismem z 26.11.2021 r. płatnik składek oraz ubezpieczony zostali powiadomieni o wszczęciu postępowania administracyjnego przez ZUS w sprawie obowiązku zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych ubezpieczonego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia na rzecz płatnika składek w okresie od 28.01.2020 r. do 26.04.2020 r. oraz podstaw wymiaru składek.

(pismo i potwierdzenia odbioru 9-11 akt ZUS)

W okresie objętym skarżoną decyzją, jak również w okresie postępowania przed organem rentowym i sądem Nika T. nieprzerwanie i stale przebywała na terytorium RP.

/ bezsporne, zaświadczenie straży granicznej k. 75-76/

Na chwilę wydania orzeczenia płatnik składek pozostawał w sporze sądowym z ZUS w zakresie obowiązku odprowadzania składek z ubezpieczenia społecznego, o których mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych w przypadku obecnie oraz w przyszłości zatrudnianych obcokrajowców spoza Unii Europejskiej. Wyrokiem z 15.02.2021 r., sygn. akt III AUa 774/20, Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu sprawy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. o wydanie pisemnej interpretacji na skutek apelacji (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 11.12.2019 r., sygn. akt VIII U 2203/18 w pkt. 1 sentencji zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzając go decyzję organu rentowego i uznał za prawidłowe stanowisko przedstawione we wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł., że nie podlegają ubezpieczeniom społecznym cudzoziemcy z Ukrainy, Republiki Gruzji, Republiki Mołdawii, Republiki Białorusi, Uzbekistanu, Republiki Azerbejdżanu, Republiki Armenii, Federacji Rosyjskiej, Republiki Tadżykistanu, Republiki Kazachstanu, Federalnej Demokratycznej Republiki Nepalu, Ludowej Republiki Bangladeszu, których pobyt w Polsce ma charakter tymczasowy, tj. nie ma charakteru stałego, a z którymi wnioskodawca zawarł lub będzie zawierał umowy zlecenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 31.05.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. złożył skargę kasacyjną od w/w wyroku.

(bezsporne)

Sąd Okręgowy w około 10 prawomocnych wyrokach oddalił odwołanie płatnika składek w identycznym stanie faktycznym. Natomiast wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 2.07.2021 w sprawie sygn. akt III AUA 2155/20 z analogicznym stanem faktycznym do sprawy niniejszej oddalono apelację płatnika od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21.10.2020 sygn. akt VIII U 523/20 którym oddalono odwołanie.

(bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dokumenty, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń odwołania nie są zasadne i jako takie podlegają oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 423, ze zm., dalej ustawa systemowa), osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4. Zleceniobiorcy podlegający ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust. 1 ustawy systemowej). Zleceniobiorcy objęci obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi ubezpieczeniom chorobowemu podlegają dobrowolnie na swój wniosek (art. 11 ust. 2 ustawy systemowej). Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają zleceniobiorcy od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy (art. 13 pkt 2 ustawy systemowej).

Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązkiem płatnika składek – z mocy art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 ustawy systemowej – jest obliczanie, rozliczanie i opłacanie należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy oraz przesyłanie w wyznaczonym terminie deklaracji rozliczeniowych, imiennych raportów miesięcznych oraz opłacanie składek za dany miesiąc. Płatnik składek jest zobowiązany do zgłoszenia w terminie 7 dni zleceniobiorcy do ubezpieczeń społecznych od daty powstania obowiązku ubezpieczenia oraz do zgłoszenia wyrejestrowania od dnia wygaśnięcia tytułu do ubezpieczeń społecznych (art. 36 ust.1, ust. 2, ust. 4 i ust. 11 ustawy systemowej).

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt. 1 lit. „e” ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 roku (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1285, ze zm.) osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców stanowi przychód, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o świadczenie usług, jeżeli w umowie o świadczenie usług określono odpłatność za jej wykonanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie (art. 18 ust. 1 i 3 w związku z art. 4 pkt 9 ustawy systemowej).

Jak stanowi art. 20 ust. 1 w/w ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Zgodnie z § 2 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 września 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1831) dla każdego ubezpieczonego, którego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, płatnik składek w raporcie lub imiennym raporcie miesięcznym korygującym, o którym mowa w art. 41 ust. 6 ustawy, zwanym dalej „raportem korygującym”, oraz w deklaracji i deklaracji rozliczeniowej korygującej, o której mowa w art. 47 ust. 3 ustawy, zwanej dalej „deklaracją korygującą”, uwzględnia należne składki na ubezpieczenia społeczne od wszystkich dokonanych lub postawionych do dyspozycji ubezpieczonego wypłat - od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, którego deklaracja dotyczy - stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy. Z powyższego wynika, że podstawę wymiaru składek stanowi przychód faktyczny wypłacony w danym miesiącu.

Do ustalenia zaś podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których wyżej mowa, z mocy art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, stosuje się przepisy

określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6. Ust. 5 art. 81 stanowi, że przy ustalaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne nie stosuje się ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Z kolei wymieniony ust. 6 art. 81 przewiduje, że podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

Natomiast zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych (Dz.U. z 2020 r., poz. 7) w razie niewypłacalności pracodawcy, składkę na Fundusz ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Według art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. c i art. 107 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązkowe składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę, opłacają pracodawcy oraz inne jednostki organizacyjne za osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia za okres trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenia społeczne.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o Funduszu Solidarnościowym do obowiązkowych składek na Fundusz stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące obowiązkowych składek na Fundusz Pracy.

W świetle art. 9 i art. 29 ust. 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, pracodawca jest obowiązany opłacać składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za zleceniobiorców od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy względem ubezpieczonych znajduje zastosowanie norma przewidziana w przepisie art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. A zatem czy stanowisko organu rentowego w przedmiocie podlegania przez ubezpieczonego obowiązkowo ubezpieczeniom, tj. emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek, jest prawidłowe.

Płatnik składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. prezentował stanowisko, że do ubezpieczonego nie mają zastosowania przepisy dotyczące podlegania przez niego ubezpieczeniom społecznym w związku z zawartą umową zlecenia, biorąc pod uwagę treść normy przewidzianej w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej. W ocenie płatnika ww. stanowisko jest spójne z ugruntowaną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego. W przypadku obecnie oraz w przyszłości zatrudnianych cudzoziemców nie istnieje obowiązek odprowadzania składek z ubezpieczenia społecznego, o których mowa w przywołanej ustawie, gdyż zatrudnienie cudzoziemców następuje na pobyt czasowy, który nie ma charakteru stałego. Z kolei zatrudnieni cudzoziemcy nie posiadają kart stałego pobytu.

Przywoływane stanowisko nie znajduje jednak zastosowania na gruncie przedmiotowej sprawy, ani nie ma odzwierciedlenia w ukształtowanym w tym temacie orzecznictwie.

Zgodnie z treścią analizowanego art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej **nie ma charakteru stałego** i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Z wykładni w/w przepisu wynika, że zarówno w przypadku pracowniczego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak i tytułu wynikającego z wykonywania umowy zlecenia sam zamiar czasowego przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czy też legitymowanie się jedynie zezwoleniem na pobyt czasowy nie mają rozstrzygającego znaczenia. Istotne jest jedynie, czy podczas wykonywania wyżej wymienionych działalności można mówić o stałym przebywaniu danej osoby na terytorium Polski. W konsekwencji przyjazd, choćby i cykliczny (regularny), do Polski celem wykonywania pewnych aktywności zawodowych, tj. prowadzenie wykładów, czy świadczenie usług doradczych na podstawie umowy zlecenia albo umowy o pracę nie będzie powodował objęcia obywatela państwa trzeciego polskim systemem ubezpieczenia społecznego. Natomiast stałe przebywanie w Polsce w okresie wykonywania tych czynności (np. zamieszkanie w Polsce i prowadzenie wykładów lub badań przez jeden semestr), chociażby przez krótki (sumarycznie) okres czasu determinowany czasowym zezwoleniem na pobyt, będą prowadzić do objęcia polskim systemem ubezpieczeń społecznych. Tym samym z przepisu tego nie wynika wymóg łącznego spełnienia dwóch wymienionych w tym przepisie przesłanek niepodlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego przez obywateli państw obcych. Przepis ten kreuje dwie niezależne od siebie kategorie określonych w nim osób, które obowiązkowi temu nie podlegają. Są nimi - po pierwsze - obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Polski nie ma charakteru stałego oraz - po drugie - obywatele państw obcych, którzy zatrudnieni są w wymienionych w tym przepisie placówkach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2019 r., I UK 194/18, LEX nr 2722897).

Zakresem podmiotowym art. 5 ust. 2 ustawy systemowej objęci są zatem zarówno obywatele państw obcych zatrudnieni w placówkach wymienionych w tym przepisie (niezależnie od charakteru ich pobytu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej), jak również obywatele państw obcych niezatrudnieni w takich placówkach, o ile ich pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego (stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyrokach: z dnia 17 stycznia 2007 r., I UK 225/06, LEX nr 351984; z dnia 28 maja 2008 r., I UK 303/07, LEX nr 516772; z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 116/08, LEX nr 738351; z dnia 17 września 2009 r., II UK 11/09, LEX nr 794874, z dnia 6 września 2011 r., I UK 60/11, LEX nr 1102994).

Skoro ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych określa zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, to podlegają im także obywatele państw obcych, którzy podejmują działalność stanowiącą podstawę objęcia ich obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym (...). ***Dlatego charakter pobytu (stały albo niestały) należy odnosić w relacji do powszechnego obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, czyli do podstawy ubezpieczenia. Ten charakter nie zależy w konsekwencji od tego, jaki zamiar, co do okresu przebywania w Polsce, przejawia cudzoziemiec.*** Stały pobyt w rozumieniu art. 5 ust. 2 u.s.u.s. podlega zatem ocenie w zależności od realizacji działalności, z której wynika ustawowy obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. Stały pobyt to pobyt niezmienny w danym okresie, czyli w okresie realizacji podstawy ubezpieczenia, przy czym nie ma większego znaczenia okoliczność dotycząca tego, jaką administracyjną gwarancję prowadzenia działalności lub zapewnienie pobytu miał w Polsce obywatel państwa obcego (...). O tym, czy dany pobyt ma charakter stały nie decyduje więc stały pobyt w sensie "długotrwałości i stałości pobytu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej", albowiem w takim wypadku wyłączeniu z ubezpieczeń społecznych podlegaliby ci cudzoziemcy, których pobyt nie ma "takich cech", choć spełnialiby warunki podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako wspólnicy jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16, LEX nr 2347776, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2009 r., II UK 11/09, LEX nr 794874)

W przedmiotowej sprawie ubezpieczone Nika T. i A. K. (1) zawarły z płatnikiem składek umowy zlecenia, w ramach których były zobowiązane do wykonywania na jego rzecz pracy. Warto podkreślić, iż ww. umowy opiewały na określony czas. W przypadku N. T. od 28.01.2020 r. do 26.04.2020 r., zaś w przypadku A. K. od 28.10.2019 r. do 14.11.2019 r. Ubezpieczone systematycznie wykonywały pracę i przebywały stale w Polsce w spornym okresie. Tym samym działania ubezpieczonych nie miały bez wątpienia charakteru incydentalnego, przykładowo sprowadzającego się do przyjechania na jeden dzień pracy.

Podkreślenia dodatkowo wymaga, iż wykonywanie owej pracy zostało powierzone cudzoziemcom zatrudnionym w charakterze pracowników tymczasowych, bowiem płatnik składek występował w tej relacji jako agencja pracy tymczasowej, a ubezpieczone w tym czasie nie miały też innego tytułu do ubezpieczeń.

W świetle przytoczonego powyżej orzecznictwa zasadne jest twierdzenie, że pobyt na terenie Polski choćby nawet czasowy, którego ramy są ściśle określone nie oznacza, że pobyt ten nie ma charakteru stałego, o którym mowa w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej (por. cytowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16, LEX nr 2347776)

Termin „nie podlegają ubezpieczeniom społecznym obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego”, zawarty w treści art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, należy dekodować w powiązaniu z systemem ubezpieczenia społecznego, a nie przez odwoływanie się do przepisów o charakterze meldunkowym, ilościowym (ile razy dana osoba wjeżdża do kraju i jak długo tu pozostaje). Wobec tego uzyskanie przez cudzoziemca zezwolenia na pobyt na czas oznaczony wcale nie przeczy stałemu pobytowi w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, jako że nawet taki pobyt jest również stały w sensie „niezmienny w danym okresie” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 229/18, LEX nr 2689006)

W wyroku z dnia 17 września 2009 r., II UK 11/09, Sąd Najwyższy uznał, że pojęcie „pobytu stałego” z art. 5 ust. 2 ustawy systemowej nie może bezpośrednio zależeć od przepisów ustaw o cudzoziemcach z dnia 25 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 127, poz. 1400 ze zm.) i z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 264 poz. 1573 ze zm.), a ściślej od czasu, na który cudzoziemcowi udziela się zezwolenia na pobyt w Polsce. Nie jest uprawnione założenie wykluczające z pojęcia pobytu stałego w rozumieniu w/w przepisu pobytu cudzoziemca na podstawie zezwolenia na czas oznaczony i akceptujące taki stały pobyt dopiero w przypadku zezwolenia na pobyt na czas nieoznaczony (art. 19 ust. 4 ustawy o cudzoziemcach z 1997 r.) albo zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE (art. 65 ust. 7 ustawy o cudzoziemcach z 2003 r.) (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., II UK 167/18, LEX nr 2671070, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., II UK 169/18, LEX nr 2671115).

Zapatrywania te podziela także Sąd Okręgowy w niniejszym składzie i w pełni akceptuje to stanowisko, traktując je jako własny pogląd w sprawie.

Sąd Okręgowy podziela także wyrażane w piśmiennictwie zapatrywania, że istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia kwestii, czy pobyt cudzoziemca na terytorium Polski ma „stały charakter” w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej ma ustalenie tego, gdzie (w którym kraju) znajduje się centrum jego interesów życiowych. „Taka ocena każdorazowo uzależniona jest od konkretnych okoliczności faktycznych rozpatrywanego przypadku, w tym w szczególności od wyników prowadzonego w tym kierunku postępowania dowodowego. Jeśli w wyniku takiego badania zostanie stwierdzone, że centrum interesów życiowych cudzoziemca znajduje się poza Polską, to osoba ta jest wyłączona z podlegania polskiemu systemowi ubezpieczeń społecznych” (zob. „Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz” pod red. B. Gudowskiej, wyd. C.H.Beck, W-wa 2014, teza 6 do art. 5).

Oznacza to, że w przypadku zbadania rzeczywistego charakteru pobytu cudzoziemca w Polsce i ustalenia, że pobyt ten nie ma charakteru tymczasowego, a mimo to obywatel państwa obcego nie został zgłoszony do ubezpieczeń jako zleceniobiorca, organ rentowy powinien wydać stosowną decyzję jak w niniejszej sprawie.

Obowiązkowe ubezpieczenie społeczne powstaje ipso iure, co odwołujący się płatnik musiał mieć na względzie zawierając umowę z zainteresowanymi na ich usługi.

Trzeba również wskazać na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2023 roku w sprawie I (...) 31/22 i z dnia 25 kwietnia 2023 roku w sprawie I (...) 60/22, w których Sąd Najwyższy uchylił wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi i oddalił apelacje Spółki od wyroków Sądu Okręgowego w Łodzi, a tym samym podzielił pogląd Sądu Okręgowego w Łodzi tożsamy z powyższym.

Dodać należy, że pozwany słusznie podnosił, że przy przyjęciu poglądu strony odwołującej się, ubezpieczeni nie powinni być zgłoszeni do żadnych ubezpieczeń, w tym ubezpieczenia zdrowotnego. Podstawą prawną nie może być w tym przypadku art. 5 ust. 2 ustawy systemowej. Natomiast płatnik składek zgłosił zainteresowanych do ubezpieczenia zdrowotnego i opłacił składki na ubezpieczenie zdrowotne za ubezpieczonych. Wskazać także należy, że odwołująca się spółka nie była w stanie podać podstawy prawnej na jakiej opłacała składki zdrowotne za zainteresowanych a na ubezpieczenia społeczne nie.

Tym samym, biorąc pod uwagę wszystkie przytoczone okoliczności należało uznać, że decyzja organu rentowego w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym na zasadach ogólnych, o których mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych przez ubezpieczone w spornych okresach, jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek, jest prawidłowa. Ubezpieczone nie są adresatami normy wskazanej w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd w punkcie pierwszym sentencji wyroku, w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił oba odwołania, orzekając jak w punkcie 1. sentencji wyroku.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł w punkcie 2. sentencji wyroku i na podstawie art. 98 k.p.c. zasądził od (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 360 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego stosownie do treści § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265) uwzględniając, że odwołania dotyczyły dwóch odrębnych decyzji.

W punkcie 3 sentencji wyroku Sąd Okręgowy przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa kasy Sądu Okręgowego w Łodzi wynagrodzenie dla kuratora ustanowionego dla nieznanych z miejsca pobytu ubezpieczonych w łącznej kwocie 242,80 zł (2 x 121,40 zł) ustalonej na podstawie § 2 oraz § 1 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej z 9.03.2018 r. (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 536) w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).